

Methods. A set of techniques and methods of cognitive knowledge are used in the article such as general scientific methods (dialectic, induction and deduction, analysis and synthesis) and special methods (synergetic analysis, research of economic conditions).

Results. The article deals with the concept of "economic security in the sphere of hotel and restaurant business" and proposes an own approach to the definition of this concept. The complex research of providing of economic safety in the sphere of hotel and restaurant business on the national and world levels is offered. The specifics of the functioning of the hotel and restaurant business in the macro, meso- and micro-environment are analyzed, the threats to economic safety in the sphere of hotel and restaurant business are analyzed, and a comprehensive provision of economic security at the macro, meso and micro levels has been proposed.

Originality. The article deals with the concept of "economic security of the hotel and restaurant business". New approach to the definition of this concept is proposed. The complex research of providing of economic safety in the sphere of hotel and restaurant business on the national and world levels is offered. The threats to economic safety of the hotel and restaurant business at the macro, meso and micro levels are investigated, and the features of ensuring economic security at all levels have been identified.

Conclusion. Economic security of the hotel and restaurant business is a complex category, which includes a set of properties through which the objects of the hotel and restaurant business carry out their activities and remain economically invulnerable to the influence of negative external and internal factors on the macro, meso and micro level. Ensuring economic security in the hotel and restaurant business is expedient to consider at macro, meso and micro levels. This will help to identify the main external and internal threats and develop an effective system for neutralizing these threats.

Keywords: economic security; hospitality business; entity; threats; region; macro level; meso level, micro level.

Одержано редакцією: 30.11.2017
Прийнято до публікації: 10.12.2017

УДК 658:001

БЛОУС Світлана Петрівна,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та економічної безпеки, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, м. Черкаси, Україна
lyampochka@ukr.net

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Головна мета даної роботи полягає в дослідженні процесів комерціалізації інтелектуальної власності та можливості адаптації зарубіжного досвіду до реалій сьогодення України, відповідно до неї в роботі розглянуті наступні питання: досліджено різні наукові підходи до визначення поняття «інтелектуальна власність»; розглянуті основні шляхи використання інтелектуальної власності; виділено та проаналізовано основні групи проблем регулювання відносин, пов'язаних з комерціалізацією результатів інтелектуальної власності; розглянуто досвід зарубіжних країн щодо комерціалізації результатів інтелектуальної власності, а саме виявлено основні проблеми даного процесу, запропоновано можливі варіанти рішень та виділено основний інструментарій який використовується при врегулюванні даних проблем; розроблено механізм на якому базуватиметься вироблення рішень по викладеним в роботі проблемам та представлено його в схематичному вигляді.

Ключові слова: інтелектуальна власність, інновації, комерціалізація, інтелектуальна діяльність, інтелектуальний продукт.

Постановка проблеми. Перехід України до інформаційного суспільства потребує конструктивного переосмислення ролі інтелектуальної власності, яка виступає рушійною силою створення конкурентних переваг та формування потенціалу виробничо-економічних відносин на національному та міжнародному рівнях.

У багатьох випадках ринкові відносини не здатні забезпечити перетворення результатів інноваційної діяльності на товар. Тому на перше місце, в даних умовах, стає ефективне державне регулювання комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Визначна роль інтелектуального капіталу, який в сучасних умовах господарювання спроможний забезпечити Україні сталий економічний розвиток, зумовлює потребу безперервної адаптації теоретичних і практичних засад державного регулювання комерціалізації інтелектуальної власності на різних етапах її відтворення. Також, у зв'язку з інтеграцією України у світовий економічний простір необхідним є вивчення досвіду провідних зарубіжних країн у сфері державного регулювання комерціалізації інтелектуальної власності. Від вирішення проблем комерціалізації інтелектуальної власності залежить фундамент інноваційного розвитку України, активне використання інтелектуального потенціалу держави для прискореного інноваційного розвитку і наближення до рівня передових країн світу, а також підвищення конкурентоздатності у світовій соціально-економічній системі.

Сучасні умови господарювання вимагають не тільки активної участі суб'єктів господарської діяльності промислової сфери, а все більшої участі наукових організацій, вищих навчальних закладів (ВНЗ) в розвитку інновацій в нашій країні. Велика кількість ВНЗ в Україні володіють великим науково-технічним потенціалом. Їх діяльність направлена на створення наукових винаходів, наукової літератури (підручники, статті, монографії та ін.), що в свою чергу є об'єктами інтелектуальної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти комерціалізації інтелектуальної власності досліджували провідні українські вчені, зокрема: Ю. Є. Атаманова, Т. І. Бегова, О. Б. Бутнік-Сіверський, Н. Максимова, П. М. Цибульова, В. М. Коссак, І. Є. Якубівський.

Окремі питання державного регулювання інтелектуальної власності та її комерціалізації досить повно висвітлюються у працях зарубіжних і вітчизняних вчених, серед яких Л. А. Михайлова [1], Ю. Л. Борко [6], Н. Т. Рудь [9], А. В. Єременко [4], В. та ін. Проте, можливість адаптації зарубіжного досвіду комерціалізації інтелектуального бізнесу до реалій Українського сьогодення потребує більш глибокого вивчення.

Однак всі вище перелічені питання потребують подальшого глибокого дослідження та розвитку, оскільки мають важливу та зростаючу в Україні роль.

Мета та завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження процесів комерціалізації інтелектуальної власності та можливості адаптації зарубіжного досвіду до реалій сьогодення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтелектуальна власність в більшості випадків визначається як права на результати інтелектуальної роботи в усіх сферах людської діяльності, які закріплені на законодавчому рівні. В науковій літературі різні автори використовують велику кількість різноманітних підходів до визначення поняття інтелектуальної власності [3].

Дмитров К. І. дає наступне визначення досліджуваної дефініції [3], інтелектуальна власність – це особливий вид власності на невідчужувані немайнові та майнові результати та продукти розумової діяльності людини, які мають правову охорону, та ті, які не охороняються законодавством. Утім, таке трактування суперечить самому поняттю власності, оскільки відносини власності втілюються насамперед у певних юридичних нормативних актах, а право власності виникає за умови наявності врегульованих законом суспільних відносин щодо володіння, користування і розпорядження майном [5]. Виходячи з вище вказаного, ми вважаємо що найоптимальніше використовувати визначення інтелектуальної власності яке запропонували Л. Б. Гальперіна і Л. А. Михайлова: «Інтелектуальна власність – це умовне поняття, яке використовується для позначення сукупності виключних прав на результати інтелектуальної, насамперед творчої діяльності, а також прирівняних до них за правовим режимом засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу» [1, ст. 37].

Сучасні світові тенденції розвитку економіки, науки, технологій здійснюють все більший вплив на нашу країну. Тому одним з головних стратегічних завдань нашої держави є виведення власного виробництва та промисловості на новий інноваційний прогресивний рівень для одержання вітчизняної конкурентоспроможної продукції.

Невміння перетворювати інтелектуальний потенціал в активи (ліцензії, права інтелектуальної власності та бренди) придбало характер однією з основних проблем інноваційної сфери України. Проте, позитивний кінцевий результат інвестиційно-інноваційної діяльності в країні на пряму залежить від швидкості вирішення основних проблем комерціалізації інтелектуальної власності.

В Україні були внесені істотні організаційні зміни у процес економічних і соціальних відносин. Багато в чому досі заново вибудовується ряд виробничих і правових відносин. Відбулися значні зміни в законодавчій базі з питань створення, використання та охорони результатів інтелектуальної діяльності.

Ймовірно, через недостатню вивченість залишається нерозв'язним парадокс ситуації, що склалася в даний час та з якою стикається чимало фірм, що полягає в тому, що навіть при подоланні фінансових проблем і наявній ринковій потребі на інтелектуальну власність (ІВ), її комерціалізація не просувається. Підприємства в основному розвиваються за наступним ланцюжком: «інвестиції – виробництво продукції на основі розробленої технології». Якщо все-таки говорити про інноваційну політику в країні, то мова повинна йти про комерціалізацію саме інтелектуального продукту.

Які ж труднощі можуть виникнути на шляху комерціалізації інтелектуальної власності? Одна з найважчих проблем обумовлена діючою нормативно-законодавчою базою. При комерціалізації ІВ відбувається перетин наступних нормативних галузей: права, податкового законодавства та бухгалтерського обліку. При цьому, значна частина норм та правил даних сфер знаходяться в дисбалансі одна з одною.

Управління ІВ дозволить збільшити дохід за рахунок монопольного володіння правами на передові технології, підвищити інвестиційну привабливість бізнесу та ділову репутацію підприємства, оптимізувати фінансові потоки і уникнути необґрунтованих витрат на науково-технічну діяльність, розширити інформацію про активи підприємства тощо.

Основні шляхи використання ІВ:

- застосування у власному виробництві;
- передача права користування;
- переуступка прав;
- внесок у статутний капітал.

На всіх етапах потрібні зусилля і знання цілого ряду фахівців у таких різних областях, як право, патентний захист, оцінка, маркетинг, податкове забезпечення, економіка та фінанси. Фахівців, як правило, не вистачає.

Трохи конкретизуємо види комерціалізації ІВ, які використовуються для практичної діяльності підприємств. Перший необхідний захід – виявлення та ідентифікація ІВ. Другий крок – введення ІВ до складу майна підприємства.

Розглянемо використання ІВ в сучасній практиці у складі майна у вигляді постановки нематеріальних активів на баланс. Тут, як правило, виникають дві колізії, безоплатне отримання об'єктів ІВ і створення їх власними силами. При безоплатному отриманні об'єктів ІВ податок на прибуток виникає, а це додаткові витрати, і в більшості випадків означає, що у підприємства немає стратегії роботи з науково-технічною документацією (НТД). Інші шляхи формування нематеріальних активів - створення об'єктів ІВ власними силами або із залученням третіх осіб, придбання у фізичних чи юридичних осіб патенту за договором про уступку. За умови купівлі інтелектуального продукту за патентом вартість цих активів покладається на витрати підприємства на дану операцію, тому і податки на дану операцію не нараховуються. При придбанні прав на об'єкти ІВ у фізичної особи виникає податок на доходи фізичних осіб, який підприємство перераховує державі як податковий агент.

Особливий інтерес для підприємств становить створення об'єктів ІВ своїми силами або із залученням сторонньої організації. В даному випадку створюється первісна вартість нематеріальних активів, до складу якої підприємство включаю всі фактично понесені і підтверджені витрати на патентні дослідження, оплату праці співробітників, що виконують службові завдання, оплата мита тощо. Також підприємство, яке створило об'єкт ІВ, може отримувати додатковий дохід від використання виключних прав. В більшості випадків під

цей дохід неможливо сформувати видаткову частину, в результаті виникає податок на прибуток. Багатьом керівникам це не подобається, але ж підприємство фактично отримує прибуток, нічого не витративши – просто поступившись права на об'єкт ІВ, який вже не використовується у власному виробництві. А прибуток все ж – це джерело розвитку та формування прогресивної науково-технічної бази.

У процесі комерціалізації ІВ можлива оптимізація інших податків, наприклад, авторські винагороди. Припустимо, патент оформлений на підприємство. Автор має право на винагороду, розмірну вигоді незалежно від того, використовує підприємство його винахід чи ні. Є наступні види авторських винагород: за створення об'єктів ІВ (заохочувальну), за використання у власному виробництві і за кожен факт продажу ліцензії. Якщо об'єкт стоїть на балансі, витрати на винагороду визнаються витратами, що зменшують дохід.

Крім авторських, у фінансовій практиці використовуються винагороди за сприяння створенню та використанню об'єктів промислової власності. Сприяння можуть здійснювати будь-які особи, які визначені наказом.

Володіння ІВ необхідно багатьом підприємствам як з точки зору захисту своїх прав і врегулювання спірних питань, так і з точки зору оптимізації податків. Чому ж багато керівників не використовують цей інструмент у своїй практичній діяльності? Причин багато і однозначної відповіді немає. Швидше за все, якщо керівники підприємства вважають, що вони чудово обходяться без формалізації результатів інтелектуальної діяльності і без введення їх в господарський оборот – можливо, вони просто не вміють працювати з таким інструментом. Комерціалізація ІВ передбачає певну аналітичну роботу і тут доречно така аналогія: щоб віртуозно виконати музичний твір, недостатньо купити скрипку – треба ще вміти на ній грати. Багато чого, звичайно, залежить від ситуації на підприємстві, від планів по використанню об'єктів ІВ, від стратегії розвитку.

Але багато залежить і від гармонізації законодавчої та податкової бази, від просвітницької та освітньої практики, від бажання учасників економічної діяльності виробляти конкурентоспроможну продукцію і вважатися однією з великих світових держав з високим інтелектуальним потенціалом.

Основні групи проблем регулювання відносин, пов'язаних з комерціалізацією результатів інтелектуальної власності, можна звести до наступних:

1. Проблеми впорядкування відносин при створенні об'єктів ІВ н.
2. Проблеми, які виникають при купівлі та оплаті прав на використання об'єктів ІВ, які були створені за межами підприємства.
3. Проблеми, які пов'язані із правовою охороною та судовим захистом ІВ (оформлення охоронних документів та охорона ІВ в режимі промислової власності; охорона результатів ІВ в режимі авторського права; використання результатів ІВ в режимі «ноу-хау»; охорона ІВ в режимі «конфіденційної інформації» (комерційної таємниці). Вирішення цих проблем, а також проблем боротьби з «піратством» і промисловим шпигунством набуває з розвитком ринкових відносин все більшої гостроти, і тому буде вимагати до себе все більшої уваги.
4. Проблеми, пов'язані з комерційним використанням інтелектуальної власності
5. Проблеми, пов'язані з фінансово-економічними питаннями використання ІВ.

Розглядаючи регіональний аспект проблем комерціалізації результатів ІВ, виникають наступні проблемні питання:

- відсутність попиту;
- відсутність в регіоні низки ключових організацій інноваційної інфраструктури (високотехнологічних бізнес-інкубаторів, галузевих технопарків, національних науково-виробничих центрів, венчурного фонду, центрів прототипування і промислового дизайну);
- слабкість коопераційних зв'язків між науковими, освітніми, інноваційними організаціями та виробничими підприємствами;
- відсутність координації елементів регіональної інноваційної системи, що перешкоджає інтеграції фінансових, інтелектуальних та організаційних ресурсів;

- низький рівень інформаційної доступності інноваційної сфери, насамперед, брак інформації про нові технології і потенційних ринках збуту наукомісткої продукції, про об'єкти вкладення венчурного капіталу;
- недостатній рівень розвитку малого та середнього інноваційного підприємництва і його участі в кооперації з великим бізнесом;
- низький рівень ефективності стимулювання інноваційної діяльності та державної підтримки науково-технічних розробок;
- слабка підготовка керівників інноваційно-орієнтованих підприємств з питань ефективного використання сучасних інструментів інноваційного менеджменту та методів просування наукомісткої продукції на вітчизняному та зовнішньому ринках.

Значне число науково-дослідних організацій не володіє необхідними науковими компетенціями в силу тривалої відсутності замовлень, стабільного фінансування і розпаду творчих колективів.

У ринкових умовах господарювання, коли Україна тільки виходить на шлях інноваційного прориву, використання досвіду зарубіжних країн сприятиме вдосконаленню процесу комерціалізації інновацій та побудови інноваційної економіки. У табл. 1 наведено досвід комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності за кордоном.

Головною ланкою взаємодії є підприємство, інші учасники також взаємозалежні один з одним, але цей зв'язок проявляється опосередковано і є другорядним, даний аспект необхідно враховувати при виробленні рішення проблем комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.

Таблиця 1

Досвід комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності за кордоном

<i>Проблема комерціалізації інновацій</i>	<i>Можливий варіант рішень</i>	<i>Інструментарій</i>	<i>Реалізовано в країнах</i>
Фінансове забезпечення	Удосконалення державної фінансової підтримки НДДКР	Державне кредитування, державні гарантії на отримання банківських кредитів, податкові пільги, прискорена амортизація, експортно-імпортні квоти на підтримку національного наукоємного продукту та ін.	США, Італія, Бельгія, Англія, Швеція, Канада
	Стимулювання приватних інвестицій	Створення патентних та венчурних компаній	США, Швеція
	Підтримка національних виробників інновацій	Підтримка програми розвитку національних брендів, підтримка малого та середнього інноваційного бізнесу та ін.	США, ЕС
	Відбір високорентабельних інновацій для комерціалізації	Відбір і розробка механізму інноваційного посередництва між розробниками інновацій та бізнесом	
Організаційне забезпечення	Стимулювання діяльності НДІ та вчених	Розвиток системи кластерних наукових об'єднань, системи технопарків	ЕС
	Інтеграція політики в галузі науки і технологій з промисловою політикою	Створення і розвиток нових холдингових компаній	Німеччина
	Підтримка державою громадських і приватних ініціатив	Державна підтримка обміну персоналом, розвиток приватно-державного співробітництва	Австрія, Німеччина

Продовження таблиці 1

<i>Проблема комерціалізації інновацій</i>	<i>Можливий варіант рішень</i>	<i>Інструментарій</i>	<i>Реалізовано в країнах</i>
Нормативно-правове забезпечення	Стимулювання вчених у трансфері інновацій	Право володіння акціями в створюваних компаніях за умови збереження статусу вченого в ДержНДІ не менше 6 років	Німеччина, Італія, Франція
		Право вчених ДержНДІ займатися підприємництвом	Франція
		Звільнення від оподаткування надходжень від роялті	Ірландія
Закріплення права власності на результати наукової діяльності	Закріплення за організацією-роботодавцем юридичних прав на створення науковцями інновацій		Австрія, Німеччина, США
	Змішана форма власності поруч з виключним правом власності, яке надається вченому		Фінляндія, Швеція, Італія, Греція
Контроль за використанням державних витрат на НДДКР	Можливість вкладення бюджетних ресурсів в створення інноваційних компаній		Бельгія, Німеччина, Франція, США

Розробимо механізм, на якому базуватиметься вироблення рішень по вищевикладеним проблемам. Схематично даний механізм представлений на рисунку 1.

Визначення проблеми є початковим етапом, на якому розглядаються базові фактори, що впливають на подальший вибір альтернатив. Перш за все, відбувається визначення області та основних суб'єктів процесу комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності. Таким чином, кожна проблема може лежати, як тільки в технічній, фінансовій, соціально-правовій сфері, так і відчувати вплив двох і більше областей. Що стосується учасників, то в спрощеному випадку можливий розгляд двох головних сторін процесу, тобто зв'язку підприємства і одного з шести інших суб'єктів. Для аналізу ж усіх сторін проблеми варто враховувати дії другорядних учасників, які побічно впливають на головних суб'єктів.

Після визначення вищевказаних аспектів проводиться розробка варіантів вирішення проблеми, при цьому можливе застосування зарубіжного досвіду в частині альтернативних варіантів і вибору інструментарію.

У залежності від області, учасників та отриманих варіантів виділяються основоположні критерії, за якими буде проводитися надалі оцінка ефективності рішення, а також пропонується інструментарій, який використовується при рішенні.

Далі проводиться аналіз можливих ризиків реалізації тих чи інших рішень і розраховується ймовірність успішного результату.

Так як кожен варіант містить в собі різний набір переваг і недоліків (які тим не менш можуть перетинатися), то з урахуванням раніше виявлених критеріїв проводиться оцінка і визначається найбільш прийнятний в поточній ситуації варіант.

Обраний варіант включається в стратегію підприємства і приймається до реалізації.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, можна зробити висновок, про те, що будь-яка проблема комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності може бути вирішена шляхом знаходження компромісу між сторонами, з урахуванням

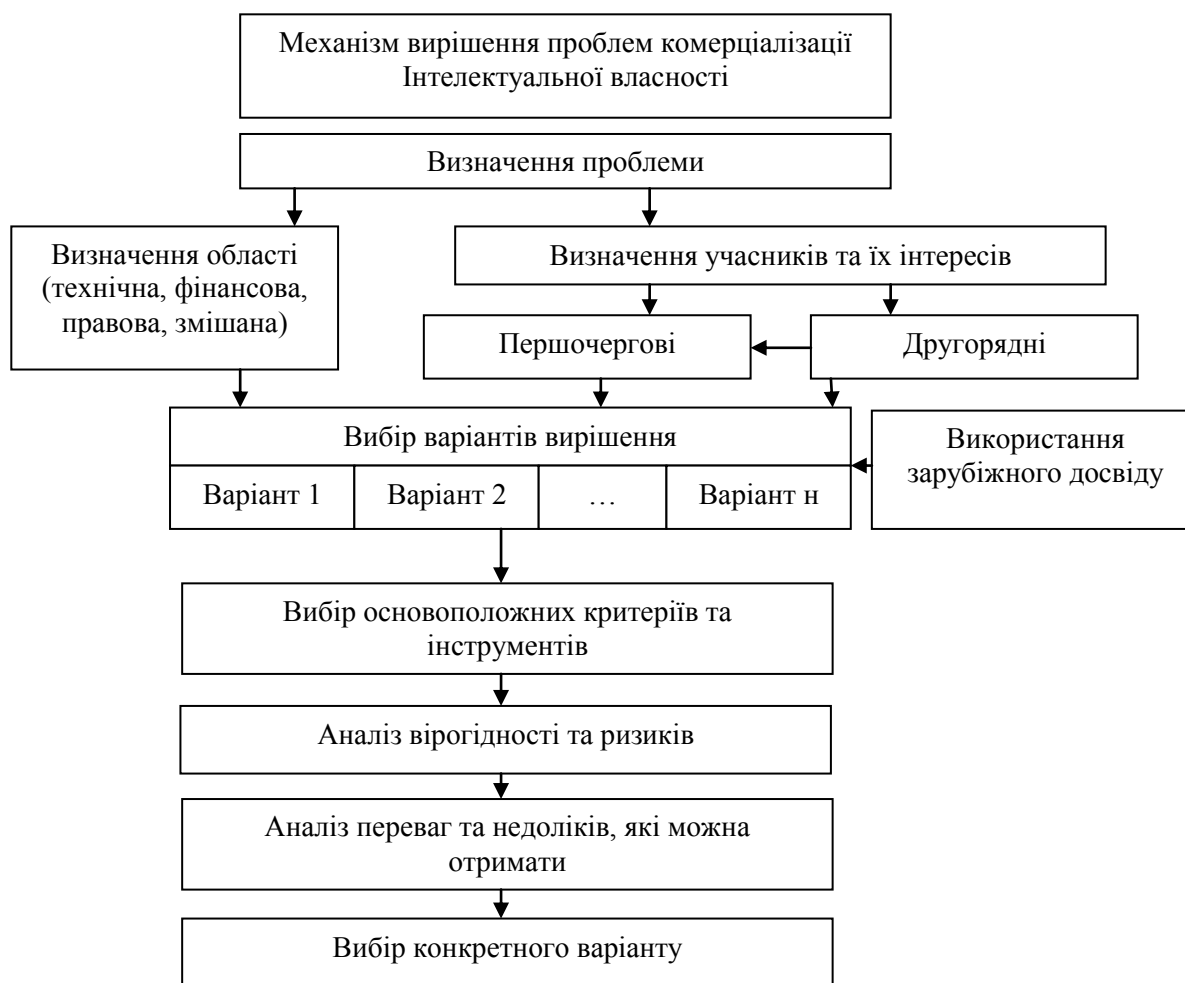

Рис. 1. Механізм вирішення проблем комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності

законодавчої бази, яка діє в країні, вибору основоположних критеріїв, оцінки ефективності і ризиків ряду запропонованих варіантів. Кожне пропонуване до наступної реалізації рішення повинно бути закріплене документально на підприємстві і мати кореляцію з основною стратегією розвитку.

Список використаних джерел:

1. Гальперин Л. Интеллектуальная собственность: сущность и правовая природа / Л. Гальперин, Л. Михайлова // Советское государство и право. – 1991. – №12. – С. 37.
2. Денисюк В. Комерціалізація результатів науково-дослідних робіт: проблеми і перспективи / В. Денисюк // Вісник НАН України. – К., 2006. – №5. – С. 39 – 52.
3. Дмитрів К.І. Економічне оцінювання об'єктів інтелектуальної власності підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / К.І. Дмитрів; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Львів, 2012. – 25 с.
4. Єременко А.В. Проблеми комерціалізації інтелектуальної власності в умовах інтернаціоналізації світової економіки // матер. виступів ІХ Міжнар. наук.- практ. конф. [«Актуальні проблеми інтелектуальної власності»] (Алушта, 5–9 вересня 2005). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://centr-k.com.ua/ua/publications/problemikommercializacii-intellektualnoy-sobstvennosti-v-usloviyah-internacionalizacii-mirovoy-ekonomiki.html>.
5. Ніколаєнко Ю.В. Основи економічної теорії: підручник // Ю.В. Ніколаєнко. – К., 2003. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/OsnEkTeor/Oet01-05/5301.htm>.
6. Орлюк О.П. Економіко- правові проблеми в сфері інтелектуальної власності: монографія / О.П. Орлюк, О.Б. Бутнік-Сіверський, С.Ф. Ревуцький, В.І. Нежиборець, Л.Ю. Федченко та ін.– К.: НДІ інтелектуальної власності АПрН України, 2006. – 372 с.
7. Промислова власність в цифрах: Показники діяльності Державної служби інтелектуальної власності України та Державного підприємства «Український інститут промислової власності» за 2011 р.– К., 2012. – 56 с.

8. Руда Г.В., Маринець О.М. Проблеми комерціалізації інтелектуальної власності університетів / Руда Г.В., Маринець О.М. // Збірник наукових праць Національного університету Львівська політехніка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16033/1/29-Ruda-198-203.pdf>.
9. Рудь Н. Економічне обґрунтування наукових розробок: навч. посіб. // Н. Рудь. – Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2008. – 196 с.
10. Коммерциализация интеллектуальной собственности: понятие, сущность и формы (лицензия, франшиза, лизинг, инжиниринг, ноу-хау, реклама) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://amp177.spb.ru/publications/46-kommertsializatsiya-intellektualnoi-sobstvennosti-ponyatie-sushchnost-i-formy-litsen>.
11. Способы коммерциализации интеллектуальной собственности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eclib.net/58/32.html>.
12. Дегтяр А. О. Зарубіжний досвід державного регулювання процесу комерціалізації інтелектуальної власності [Електронний ресурс] / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко // Державне будівництво. – 2013. – № 2. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/4/01.pdf>.
13. Новосельцев О. Проблемы и практика коммерциализации интеллектуальной собственности // Технологический бизнес (Интернет-журнал). – Вып. 8. – 2000. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.techbusiness.ru/tb/page08.htm>.

References:

1. Galperin, L. (1991) *Intellektualnaya sobstvennost: sushchnost i pravovaya priroda. Sovetskoe gosudarstvo i pravo*, 12, 37 [in Ukrainian].
2. Denisyuk, V. (2006) *Kommercializatsiya rezultatov naukovykh doslidnih robot: problemi i perspektivi. Visnik NAN Ukraini*, 5, 39–52 [in Ukrainian].
3. Dmitriv, K.I. (2012) *Ekonomichne ocynuvannya obektiv intelektualnoi vlasnosti pidpriemstv. Nac. un-t "Lvivska politehnika". L'viv*, 25 [in Ukrainian].
4. Eremenko, A.V. (2005) *Problemi komercializatsii intelektualnoi vlasnosti v umovah internacionalizatsii svitovoi ekonomiki. Mater. vystupiv IX Mizhnar. nauk.- prakt. konf. ["Aktualni problemi intelektualnoi vlasnosti"] (Alushta, 5–9 veresnya 2005)*. [Electronic resource]. – Access mode: <http://centr-k.com.ua/ua/publications/problemikomercializatsii-intellektualnoy-sobstvennosti-v-usloviyah-internationalizatsii-mirovoy-ekonomiki.html>. [in Ukrainian].
5. Nikolaenko, Y.V. (2003) *Osnovi ekonomichnoi teorii* [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ebk.net.ua/Book/OsnEkTeor/Oet01-05/5301.htm>. [in Ukrainian].
6. Orlyuk, O.P. (2006) *Ekonomiko-pravovi problemi v sferi intelektualnoi vlasnosti. NDI intelektualnoi vlasnosti APn Ukraini*, 372 [in Ukrainian].
7. *Promislova vlasnist v cifrah: Pokazniki diyalnosti Derzhavnoi sluzhbi intelektualnoi vlasnosti Ukraini ta Derzhavnogo pidpriemstva «Ukrainskij institut promislovoi vlasnosti» za 2011 r. (2012)*, 56 [in Ukrainian].
8. Ruda, G.V. & Marinets, O.M. *Problemi komercializatsii intelektualnoi vlasnosti universitetiv. Zbirnik naukovih prac Nacionalnogo universitetu Lvivska politehnika*. – [Electronic resource]. – Access mode: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16033/1/29-Ruda-198-203.pdf> [in Ukrainian].
9. Rud, N. (2008) *Ekonomichne obgruntuвання naukovih rozrobok: navch. posib. Luck: RVV LDTU*, 196 [in Ukrainian].
10. *Kommercializatsiya intelektual'noy sobstvennosti: ponyatiye, sushchnost' i formy (litsenziya, franshiza, lizing, inzhiniring, nou-khau, reklama)* [Electronic resource]. – Access mode: <http://amp177.spb.ru/publications/46-kommertsializatsiya-intellektualnoi-sobstvennosti-ponyatie-sushchnost-i-formy-litsen> [in Russian].
11. *Sposoby kommersializatsii intelektual'noy sobstvennosti* [Electronic resource]. – Access mode: <http://eclib.net/58/32.html> [in Russian].
12. Dehtiar, A. O. & Honcharenko, M. V. (2013). *Zarubizhyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання protsesu komercializatsii intelektualnoi vlasnosti. Derzhavne budivnytstvo*, 2 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/2013-2/doc/4/01.pdf> [in Ukrainian].
13. Novoselcev, O. (2000) *Problemy i praktika komercializatsii intelektualnoi sbstvennosti. Tehnologicheskii biznes* [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.techbusiness.ru/tb/page08.htm> [in Russian].

BILIOUS Svitlana Petrivna,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department
of Management and Economic Security,
Cherkassy National University named after Bogdan Khmelnytsky,
Cherkassy, Ukraine
lyampochka@ukr.net

COMMERCIALIZATION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Abstract.

Introduction. *The transition of Ukraine to the information society requires a constructive rethinking of the role of intellectual property, which acts as the driving force behind the creation of competitive advantages and the formation of the potential of industrial and economic relations at the national and international levels.*

In many cases, market relations are not capable of ensuring the transformation of the results of innovation activity into goods. Therefore, in the given conditions, effective state regulation of the commercialization of intellectual property objects becomes the first place.

Purpose. *The purpose of this work is to study the processes of commercialization of intellectual property and the possibility of adapting foreign experience to the realities of today's Ukraine.*

Methods. *Theoretical analysis and graphical method.*

Results. *In accordance with the main goal in the work the following issues are considered: various scientific approaches to the definition of the concept of "intellectual property" are investigated; considered the main ways of using intellectual property; highlighted and analyzed the main groups of problems of regulation of relations connected with the commercialization of the results of intellectual property; the experience of foreign countries regarding the commercialization of the results of intellectual property was considered, namely, the main problems of this process were identified, possible solutions were proposed and the main toolkit used in the settlement of these problems was identified; The mechanism for the development of solutions based on the problems described in the work will be based and presented in a schematic form.*

Originality. *The experience of commercialization of the results of intellectual activity abroad is generalized. The mechanism of solving the problems of commercialization of the results of intellectual activity is proposed.*

Conclusions. *Thus, we can conclude that any problem of commercialization of intellectual property objects can be solved by finding a compromise between the parties, taking into account the legislative framework operating in the country, the choice of fundamental criteria, the assessment of the effectiveness and risks of a number of proposed options. Every solution proposed for the next implementation must be documented in the enterprise and have a correlation with the main development strategy.*

Keywords: *intellectual property, innovation, commercialization, intellectual activity, intellectual product.*

Одержано редакцією: 27.11.2017
Прийнято до публікації: 11.12.2017

УДК 332.133.6

БІТЮК Інна Миколаївна,
старший викладач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, Україна
inna.holomeniuk@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті виділено проблеми бізнес-інкубування в контексті формування та розвитку бізнес-простору регіонів України за характерними ознаками: кадрова, функціональна, фінансова, нормативно-правова та теоретико-методологічна та наведена їх характеристика. Досліджено стан та перспективи розвитку некомерційних бізнес-інкубаторів. Наведено вигоди для регіону від створення некомерційних бізнес-інкубаторів які відіграють важливу роль у становленні та вдосконаленні малого та середнього бізнесу. Досліджено питання законодавчої бази функціонування бізнес-інкубаторів та виявлено проблематику. Розглянуто концепцію бізнес-інкубування в Україні на засадах удосконалення регіональної політики підтримки малого та середнього бізнесу.

Ключові слова: *бізнес-інкубатор; регіональна політика; некомерційні бізнес-інкубатори; концепція бізнес-інкубування; проблеми бізнес-інкубування; регіональний бізнес-простір.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіка регіонів України схильна до значних змін, обумовлених процесами глобалізації, поглиблення міжнародного поділу праці, підвищенням відкритості економік, зростанням ролі інновацій та технологій,